

ANSÖKAN OM TILLSTÅND TILL VATTENVERKSAMHET Grundvattenbortledning och anläggning av trummor vid förlängning av mötesspår i Attarp

Hässleholm kommun, Skåne län

Förslag till kontrollprogram, 2021-09-30

Ärendenummer: TRV 2020/129518

Trafikverket

Postadress: Box 543, 291 25 Kristianstad

E-post: investeringsprojekt@trafikverket.se

Telefon: 0771-921 921

Dokumenttitel: ANSÖKAN OM TILLSTÅND TILL VATTENVERKSAMHET Grundvattenbortledning och anläggning av trummor vid förlängning av mötesspår i Attarp

Förslag till kontrollprogram

Författare: Sandra Martinsson, Tyréns

Dokumentdatum: 2021-09-30

Ärendenummer: TRV 2020/129518

Uppdragsnummer: 149066

Version:2.0

Kontaktperson: Lovisa Bjarting, Trafikverket

ANSÖKAN OM TILLSTÅND TILL VATTENVERKSAMHET Grundvattenbortledning och anläggning av trummor vid förlängning av mötesspår i Attarp
Förslag till kontrollprogram

Innehåll

1. Inledning och bakgrund	4
2. Kontrollprogrammets syfte	5
3. Kontrollprogrammets giltighet	5
4. Gällande tillstånd och beslut	6
5. Krav i avtal, villkor i domar, med koppling till behov av kontroll.....	6
6. Kontroll och utförande	6
6.1. Bortlett grundvatten och länshållningsvatten	6
6.1.1. Föreslagna kontroller	6
6.2. Ytvattenkvalitet	7
6.2.1. Föreslagna kontroller	7
6.3. Ytvattennivåer	7
6.3.1. Föreslagna kontroller	7
6.4. Grundvattennivåer	8
6.4.1. Föreslagna kontroller	8
6.5. Referensmätningar och referensprovtagning.....	8
6.6. Gränsvärden och åtgärder	8
6.6.1. Grundvattennivåer.....	8
6.6.2. Länshållningsvatten och uppumpat grundvatten.....	9
6.6.3. Ytvatten.....	9
6.7. Dokumentation och utvärdering.....	9
6.8. Kvalitetssäkring	9
7. Rapportering och redovisning	9

1. Inledning och bakgrund

Trafikverket planerar att förlänga befintligt mötesspår längs Skånebanan i Attarp mellan Hässleholm och Kristianstad (Figur 1). Samtidigt planeras befintlig plankorsning med väg 2023 ersättas med en planskild passage där vägen får en ny sträckning under järnvägen. Norr om järnvägen rinner Fjälrvåån. Den nya vägsträckningen ska passera över ån. Där den nya vägen ska passera under järnvägen kommer vägens profil att hamna under nuvarande grundvattenyta. Det blir därför nödvändigt att sänka grundvattennivån vid läget för vägens passage under järnvägen och därmed bortleda grundvatten.

Figur 1. Planerad anläggning och omgivning. Geografisk översikt inflikad upp till vänster.

Som en del av arbetet kommer två nya genomledningar av Fjälrvåån anläggas. Dels planeras en ny passage för Skånebanan över Fjälrvåån byggas och Fjälrvåån föreslås här få en ny gammal sträckning i en gammal åfåra som idag nyttjas som kreatursport. Den nuvarande passagen föreslås rivas ut i sin helhet. Dels planeras en ny passage över samma å för den nya sträckningen av väg 2023. För båda de nya passagerna av Fjälrvåån, för utrivningen av befintlig passage under järnvägen samt för återställningen av befintlig åfåra ansöks om tillstånd för vattenverksamhet. Se Figur 2 för översikt av planerad vattenverksamhet.

För verksamheter enligt ovan råder generell tillståndsplikt enligt MB 11 kap. Föreliggande dokument utgör en del av tillståndsansökan för vattenverksamhet för projektet Skånebanan, Attarp, förlängning av mötesspår och avser uppföljning av relaterad omgivningspåverkan i form av ett så kallat kontrollprogram. Den planerade vattenverksamheten beskrivs i Teknisk beskrivning grundvatten respektive Teknisk beskrivning ytvatten tillhörande tillståndsansökan.

ANSÖKAN OM TILLSTÅND TILL VATTENVERKSAMHET Grundvattenbortledning och anläggning av trummor vid förlängning av mötesspår i Attarp
Förslag till kontrollprogram

Figur 2. Översikt lägen för planerade ytvattenåtgärder. Vid läget för befintlig järnväg kommer en ny trumma att anläggas (i torrhet) och Fjälövsåns åfåra kommer att grävas om. Där den nya väg 2023 korsar Fjälövsån kommer två nya parallella trummor att anläggas.

2. Kontrollprogrammets syfte

Kontrollprogrammet syftar till att övergripande visa hur verksamhetsutövaren avser att kontrollera verksamhetens påverkan. Kontrollprogrammet syftar till att följa upp påverkan från den tillståndssökta vattenverksamheten, både med avseende på yt- och grundvatten. Syftet är att kontrollera att ingen oförutsedd och/eller oacceptabel påverkan uppstår på yt- och grundvatten till följd av den planerade verksamheten.

3. Kontrollprogrammets giltighet

Föreliggande principiella kontrollprogram föreslås, efter samråd med tillsynsmyndigheten/Länsstyrelsen och meddelade beslut, ligga till grund för upprättande av slutgiltigt kontrollprogram för vattenverksamhet för projekt Attarp, utbyggnad till dubbelspår. Kontrollprogrammet avser både bygg- och driftskede. Kontroller med avseende på ytvatten kommer dock endast att ske i anslutning till planerade arbeten i ytvatten. Kontroller med avseende på grundvatten kommer att ske både under bygg- och driftskede.

Kontrollprogrammet är ett levande dokument som kommer att bli föremål för fortlöpande revideringar utifrån erfarenheter från kontrollresultat. Alla sådana eventuella revideringar kommer att ske i samråd med Länsstyrelsen.

4. Gällande tillstånd och beslut

Under denna rubrik kommer meddelade tillstånd och beslut för den aktuella vattenverksamheten att anges.

5. Krav i avtal, villkor i domar, med koppling till behov av kontroll

Under denna rubrik kommer fastställda villkor enligt domslut för den sökta verksamheten att listas.

6. Kontroll och utförande

6.1. Bortlett grundvatten och länshållningsvatten

I samband med anläggandet av planerad väg, järnvägsbro samt pumpstation för dagvatten kommer grundvatten att pumpas upp utanför schakten, via sugspetsar eller motsvarande. Utöver detta kommer länshållningsvatten att behöva bortledas direkt från schakten. Således kommer två olika typer av vatten att behöva hanteras i samband med anläggningsarbetena.

Länshållningsvattnet från schakten kommer att utgöras av en blandning av inläckande grundvatten och nederbördsvatten. Länshållningsvatten från schakten kommer att avledas via en sedimentations-container till översilningsytor inom arbetsområdet. Någon rening utöver detta bedöms ej nödvändig.

Det grundvatten som pumpas upp ur sugspetsar eller motsvarande utanför schakten utgörs enbart av grundvatten och bedöms ej kräva någon efterföljande rening.

6.1.1. Föreslagna kontroller

I byggskedet kommer den avledda mängden grundvatten respektive länshållningsvatten att kontrolleras såväl kvalitativt som kvantitativt.

- Summerande vattenmätare används för att kontrollera den mängd länshållningsvatten som avleds från schakten respektive den mängd uppumpat grundvatten som avleds från sugspetsar eller motsvarande utanför schakten. Vattenmätarna ska även möjliggöra avläsning av momentant flöde.
- Daglig okulär kontroll av utrustning och utgående vatten avseende grumlighet samt petroleumföreningar för att säkerställa att suspenderat material inte når recipienten.

- Länshållningsvatten från schakt kommer att samlas upp i containers för kontroll av pH, grumlighet samt petroleumföreningar före avledning till översilningsytor och/eller infiltrationsytor.
- Vatten som översilas kommer, om så är möjligt, att samlas upp och kontrolleras med avseende på grumlighet.
- Grundvatten som pumpas upp utanför schakt, med hjälp av sugspetsar eller motsvarande, samlas upp och kontrolleras med avseende på grumlighet före avledning till Fjärlövsån.

Kontroll av vattenkvaliteten och jämförelse mot rikt-/gränsvärden ska ske fortlöpande. Fältmätningar med avseende på pH och grumlighet utförs och kompletteras vid behov med laboratorieanalys av oljeindex och suspenderat material. Provtagningsfrekvensen för laboratorieanalys anpassas till resultaten av fältmätningar. Provtagningsfrekvens kan varieras med utgångspunkt från erhållna analysresultat.

Utökad kontroll och analysomfattning utförs vid olycka/tillbud eller om misstanke om förhöjda halter föreligger i förhållande till okulär inspektion.

Spår av föroreningar i form av bekämpningsmedel har påträffats i grundvatten vid fd lastkaj intill järnvägen cirka 200 meter sydöst om planerad grundvattenbortledning i utkanten av påverkansområdet, och vid växthus cirka 600 meter nordväst om planerad grundvattenbortledning utanför påverkansområdet. Vid lastkajen förekommer diuron och dess nerbrytningsprodukter och vid växthusen finns glyfosat och AMPA. Med hänsyn till avståndet, grundvattnets strömningsriktning och uppmätta halter har risken för spridning bedömts vara låg. Provtagning och riktvärden bedöms därför inte vara motiverat med avseende på bekämpningsmedel.

6.2. Ytvattenkvalitet

6.2.1. Föreslagna kontroller

Uppföljning av ytvattenkvaliteten kommer att utföras under och efter utförda fysiska arbeten i vattendrag i byggskedet. De fysiska arbetena kommer att utföras under en mycket begränsad tid, och vattenlevande organismer är i de flesta fall anpassade till att klara en kortvarig förhöjd grumlighet. Av detta skäl är det av primärt intresse att kontrollera så att ingen långvarig grumlande effekt uppstår.

Uppföljningen görs genom fältmätning med avseende på grumlighet före samt under pågående fysiska arbeten i vattendrag. Uppföljningen fortsätter efter att respektive arbete har slutförts (omgrävning av åfåra vid befintlig järnväg respektive anläggandet av trummor under ny väg 2023). Utvärdering görs gentemot för projektet fastställda rikt- och gränsvärden (se kapitel 6.6.3).

6.3. Ytvattennivåer

6.3.1. Föreslagna kontroller

Ytvattennivåer kommer att mätas från en inmätt referenspunkt (på samma sätt som i pågående referensmätningar) i samband med ovanstående kontroller av vattenkvalitet, för att kunna relatera resultatet från kontrollerna till rådande ytvattennivå.

6.4. Grundvattennivåer

6.4.1. Föreslagna kontroller

Grundvattenrör för observation av grundvattennivåer har installerats under undersöknings- och utredningsskedet för att utreda rådande hydrogeologiska förhållanden i jord och berg. Inför byggskedet görs en översyn av installerade grundvattenrör och en bedömning görs av behovet av kompletterande grundvattenrör i förhållande till bedömt påverkansområde. Grundvattenrören ska vara tillräckligt många och tillräckligt utspridda för att kunna kontrollera och avgränsa påverkansområdets utbredning. Ett urval av privata brunnar inom/i anslutning till påverkansområdet kommer att inkluderas i kontrollprogrammet.

Automatiskt registrerande tryckmätare, s.k. divers, installeras i ett urval av grundvattenrören och de privata brunnarna. Flera av dessa förses med utrustning för distansavläsning. Divermätningarna kompletteras med manuella mätningar. Vilka rör/brunnar som förses med divers, samt vilken automatisk respektive manuell mätfrekvens som tillämpas beslutas efter samråd med Länsstyrelsen.

Inför driftskedet tas, efter samråd med Länsstyrelsen och med grund i erhållna mätserier, beslut om vilka grundvattenrör och brunnar som kan vara aktuella för fortsatta mätningar.

Utvärdering görs gentemot referensmätningar utförda innan byggstart, se kapitel 6.5.

6.5. Referensmätningar och referensprovtagning

Referensmätningar avseende yt- och grundvattennivåer har pågått sedan mars 2018 fram till september 2020, för att få ett underlag avseende de naturliga nivåvariationerna i området. Referensmätningarna har utförts varannan månad.

Referensmätningarna kommer att återupptas cirka ett halvår före byggstart. Inför detta kommer en översyn av befintliga grundvattenrör utföras och en bedömning av eventuellt behov av kompletterande grundvattenrör. I samband med återupptagandet av referensmätningarna kommer automatiska tryckmätare (s.k. divers) installeras i ett urval av observationspunkterna.

Vidare kommer referensprovtagning av ytvatten/Fjärlövsån att utföras i god tid inför byggskedet för att få en referensdataserie avseende ytvattenkvaliteten. Provtagningsomfattning och provtagningsfrekvens kommer att beslutas efter samråd med Länsstyrelsen.

6.6. Gränsvärden och åtgärder

6.6.1. Grundvattennivåer

Inför kontrollprogrammets fastställande specificeras larm- och gränsvärden för grundvattennivåer med fokus på risk för påverkan på enskilda brunnar.

Larmvärdet motsvarar ett första, icke-kritiskt begränsningsvärde. I det fall larmvärdet underskrids kontrolleras mätresultaten samtidigt som ansvarig person meddelas. Om larmvärdet underskrids behöver en bedömning göras av vad som är skälet till den låga grundvattennivån. Bedömningen görs med utgångspunkt från de fortlöpande grundvattennivåmätningarna som görs i grundvattenrör och brunnar, med stöd av data från SGU:s grundvattenövervakning samt vid behov nederbördsdata från SMHI. Om det med tillräcklig säkerhet går att bedöma att de låga grundvattennivåerna beror på naturliga variationer snarare än grundvattenbortledningen behöver inga åtgärder vidtas.

Om det är tydligt eller bedöms troligt att de låga grundvattennivåerna beror på grundvattenbortledningen och det framgår att nivåerna fortsätter att sjunka intensifieras övervakningen och beredskapen för att sätta in åtgärder höjs.

Gränsvärdet motsvarar en kritisk nivå. I det fall gränsvärdet underskrids, kontrolleras mätresultaten samtidigt som mät- och uppföljningsfrekvensen ökas, ansvarig person kontaktas och åtgärd förbereds. Bakomliggande orsaker analyseras omgående, varpå åtgärdsförslag, eventuella förslag gällande förändrat arbetsutförande och eventuella förändringar av kontrollprogrammet tas fram.

6.6.2. Länshållningsvatten och uppumpat grundvatten

Rikt- och/eller gränsvärden för utsläpp av vatten till Fjärlövsån kommer att tas fram efter samråd med Länsstyrelsen. Rikt-/och gränsvärdena avser avrinnande vatten efter översilning, som provtas om så är möjligt. Rikt-/och gränsvärdena avser även det grundvatten som pumpas upp utanför schakten, via sugspetsar eller motsvarande.

Vidare kommer vid behov separata rikt- och gränsvärden tas fram för det länshållningsvatten som samlas upp i containers för avledning till översilning och/eller infiltration.

Om tillämpade gränsvärden överskrids skall skyddsåtgärder vidtas, i form av kompletterande behandling av länshållningsvattnet/det uppumpade grundvattnet, i en sådan omfattning av det vatten som avleds till Fjärlövsån klarar ställda krav.

6.6.3. Ytvatten

Som framgår av kapitel 6.5 kommer referensprovtagning att utföras i Fjärlövsån i god tid innan byggstart för att få en referensdataserie som ger en bild av nuvarande vattenkvalitet i Fjärlövsån. Rikt- och/eller gränsvärden för ytvattenkvaliteten i Fjärlövsån kommer att tas fram med utgångspunkt från nämnda referensdataserie och kommer att fastställas efter samråd med Länsstyrelsen.

6.7. Dokumentation och utvärdering

Löpande journalföring kommer att ske och insamlad mätdata registreras och utvärderas fortlöpande i förhållande till specificerade rikt- och gränsvärden.

6.8. Kvalitetssäkring

För att säkerställa att kontrollerna genomförs korrekt och konsekvent, kommer skriftliga rutiner att utarbetas tillsammans med mätprotokoll samt digitala databaser för datahantering. Provtagning och mätning utförs enligt vedertagna standarder. Laboratorieanalyser utförs av ackrediterade laboratorium enligt vedertagna standarder.

7. Rapportering och redovisning

Regelbunden skriftlig sammanställning och rapportering till Länsstyrelsen kommer att ske enligt frekvens som beslutas i samråd med Länsstyrelsen. Vid avvikelser som kräver kontakt med tillsynsmyndighet/Länsstyrelsen, kommer denna att hanteras omgående.

Trafikverket, Box 543, 291 25 Kristianstad. Besöksadress: Björkhemsvägen 17.
Telefon: 0771-921 921, Texttelefon: 010-123 50 00

www.trafikverket.se